

CROSSBORDERJURISTS (SINIR AŞAN HUKUKÇULAR) DERNEĞİ
HUKUKSUZLUKLARI ARAŞTIRMA VE ANALİZ KURULU (HAAK)

BAŞVURUCU (85) KARARI

(Karar Numarası: 2024/15)

Karar Tarihi: 02.12.2024

I. BAŞVURU KONUSU

Başvurucu (85), tarafından Derneğimize başvuru yapılmış, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından haksız olarak gözaltına alınıp sonrasında Diyarbakır 4.Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklandığını, yargılamasının Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklu olarak devam ettirildiğini ve hakkında hukuka aykırı olarak aynı mahkeme tarafından hüküm kurulup, uzun süre tutuklu bırakıldıktan sonra adli kontrol kararı verilerek tahliye edildiğini tutukluluk ve adli kontrolü süresince hakkında verilmiş mahkeme ve hâkimlik kararları ile savcılık taleplerinin incelenmesi, hukuka uygun olup olmadıkları konusunda görüş bildirilmesi ile tutuklama sürecinde görevli hâkim ve savcıların ceza, tazminat ve disiplin hukuku çerçevesindeki sorumlulukları konusunda kanaatimizi içeren bir rapor düzenlenmesi talep edilmiştir.

Başvurucu rapor yazımında ve yayınlanmasında açık kimlik bilgilerinin kullanılmasına rıza göstermediğini beyan etmiştir.

II. BAŞVURUCUNUN TUTUKLULUK SÜRECİNDE VERİLEN KARARLAR VE KARAR VEREN YARGI MENSUPLARI

A. İDDİANAME HAZIRLAMA ÖNCESİ

a. Tutuklama Talep Eden Savcı(lık):

- Tutuklama Talep eden Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcısı – (1). **Kamil Erkut GÜRE (Sicil no: 30406)**
- Tutuklama Talep Eden, Soruşturmayı yürüten ve iddianame hazırlayan Diyarbakır Cumhuriyet Savcıları - (2). **Savcı Murat ALAGÖZ (Sicil no: 95074)** (3) **Savcı Caner ULU (Sicil no: 107500)** ve (4) **Savcı Ali Armağan KARACA (Sicil no: 171022)**

b. Tutuklamaya Konu Suçlama(lar):

- Silahlı Terör Örgütü Üyeliği

c. Tutuklama Kararı Veren Hakim(lik)

- Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği: (5). **Sulh Ceza Hakimi Salih Zeki BİLGİN (Sicil no: 174563)**

d. Tutuklama Talep ve Kararında Dayanak Olarak Kullanılan Veriler:

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- Aktif-Sen isimli sendikaya üyelik
- Bylock tespiti

e. Soruşturma Aşamasında Tutuklama Gözden Geçirme ve Devam Kararı Veren Hakim ve Savcılar:

Başvurucu tutuklandıktan sonra hakkında 2017 yılında iddianame düzenlenmiştir.

B. İDDİANAME HAZIRLANMA SONRASI

a. İddianamede Delil Olarak Kullanılan Veriler

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- Aktif-Sen isimli sendikaya üyelik
- Bylock tespiti
- Başvurucunun Bank Asya'da hesabının bulunması ve hesaptaki hareketler
- Başvurucunun, çocuklarını Özel Nil İlkokuluna göndermesi

b. Yargılama Aşamasında Tutuklamanın/Adli Kontrolün Devamına ve Başvurucunun Tecziyesine Karar Veren Hâkim/Savcılar

- 6) Hakim Ferit YAMER (Sicil no: 119228),
- 7) Hakim Sibel YILMAZ (Sicil no: 139744),
- 8) Hakim Kadir TUNCAY (Sicil no: 165989),
- 9) Hakim Ayşegül ÖZALTIN BABA (Sicil no: 119228),
- 10) Hakim Esin KKÖROĞLU YILMAZ (Sicil no: 192210),
- 11) Hakim Şükrü ALTUN (Sicil no: 95051),
- 12) Hakim Nuray YALÇIN ERK ERK (Sicil no: 109791),
- 13) Hakim Fatih KALE (Sicil no: 150202),
- 14) Hakim Galip AKPINAR (Sicil no: 92504),
- 15) Hakim Namık Yüksel CEREN (Sicil no: 107552),
- 16) Hakim İsmail BULUT (Sicil no: 150122),
- 17) Savcı Mustafa ASLANOĞLU (Sicil no: 179302),
- 18) BAM Üyesi Hakim Bayram KORKMAZ (Sicil no: 39665),
- 19) BAM Üyesi Hakim Saadettin KILIÇ (Sicil no: 39836),
- 20) BAM Üyesi Hakim Erkan KESGİN (Sicil no: 107367),
- 21) BAM Savcısı Orhan KESKİN (Sicil no: 34944),
- 22) Hakim Mehmet TUR (Sicil no: 194776),
- 23) Hakim İrem KARACA (Sicil no: 194286),
- 24) Hakim Muhammed Yasin YAVRUTÜRK (Sicil no: 216553),
- 25) Hakim Enver AKMAN (Sicil no: 151291),
- 26) Hakim Gülümser ÇAKIR SÖYLEYEN (Sicil no: 193847),
- 27) Hakim Tuçe AKDAŞ MEYDAN (Sicil no: 198346),
- 24) Hakim Diyar TEKİN MEMİŞ (Sicil no: 190377),
- 25) Hakim Nurgül CİNTEMİR (Sicil no: 174917),
- 26) Hakim Salih Güner KANAT (Sicil no: 174443),
- 27) Hakim Demet KARADENİZ (Sicil no: 252183),
- 28) Hakim Feyza NurALTAN (Sicil no: 266781),
- 29) Hakim Hacer YILDIRIM (Sicil no: 273618),
- 30) Hakim Hatice ÜNLÜ (Sicil no: 267816),
- 31) Hakim Canan ZEREN KIRAÇ (Sicil no: 268054),

c. Temyiz Aşamasında Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Yargıtay 3. Ceza Dairesi Üyeleri

- 32) Yargıtay Daire Başkanı Hakan YÜKSEL (Sicil no: 35152),
- 33) Yargıtay Üyesi Yusuf Hakkı DOĞAN (Sicil no: 31601),
- 34) Yargıtay Üyesi Şerafettin SAKA (Sicil no: 33968),
- 35) Yargıtay Üyesi Kenan ZEYBEK (Sicil no: 37685),
- 36) Yargıtay Üyesi Faruk ŞENER (Sicil no: 40129),
- 37) Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Turan KULOĞLU (Sicil no: 107488),

III. DEĞERLENDİRME

Söz konusu kararları incelemek üzere Derneğimizin bir üyesi raportör olarak görevlendirilmiştir.

Raportör görüşünü içerir raporunu Kurulumuza sunmuştur.

Kurulumuz tüm üyeleri tarafından sunulan rapor ve başvurunun tutukluluk sürecine ilişkin olarak ibraz edilen **2017 yılına ait (15), 2018 yılına ait (4), 2019 yılına ait (1), 2020 yılına ait (1), 2021 yılına ait (1), 2022 yılına ait (2) ve 2024 yılına ait (2) karar olmak üzere toplam 26 adet karar/talep incelenerek**, T.C. Anayasası ve ceza mevzuatı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşme hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler ilgili komite ve komisyon kararları ile Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve Venedik Komisyonu'nun Türk yargı sistemi, mahkemelerin işleyişi, temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin rapor ve görüşleri doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Eğitimci olan Başvurucu (85), Anayasa ile güvence altına alınan haberleşme hürriyeti, eğitim hakkı, sendika kurma ve üye olma hakkı gibi temel haklar kapsamındaki faaliyetleri aleyhine delil olarak kullanılmış ve hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından silahlı terör örgüt üyeliği suçlaması ile soruşturma başlatılmıştır.

Başvurucu, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma bağlamında gözaltına alınmış ve sonrasında üzerine suçlamadan dolayı Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklanmıştır.

Başvurucu hakkında üzerine atılı silahlı terör örgütü üyeliği suçlaması ile Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianame düzenlenmiş ve iddianameyi kabul eden Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklu olarak yargılaması yapılmıştır. Başvurucu hakkında delil olarak Bank Asya'ya para yatırması, çocuklarını özel bir eğitim kurumuna göndermesi, etkin pişmanlık bağlamında başka şüphelilerin tanık olarak anılan beyanları, dini sohbetlere katılma kullanılmıştır. Başvurucu, kovuşturma sırasında tahliye edilse de, hakkında ceza verilerek adli kontrol tedbirine hükmedilmiştir. Başvuru hakkında verilen hüküm istinaf ve temyiz incelemelerinden geçerek kesinleşmiştir.

Başvurucu tarafından AİHM Büyük dairesinin Yalçınkaya kararına istinaden yaptığı yeniden yargılama ve infazın durdurulması talepleri de reddedilmiştir.

KARARLARDA SOMUT VE HUKUKEN KABUL EDİLEBİLİR BİR DELİL BULUNUP BULUNMADIĞINA İLİŞKİN İNCELEME

Kurulumuza sunulan savcılık, hâkimlik (veya mahkeme) kararları incelendiğinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinde tutuklamaya ilişkin şartların oluştuğuna dair kararı okuyan üçüncü kişiyi ikna edebilecek bir delil değerlendirilmesi yapılmadığı gibi, sadece kanunda yazılı ifadelerin tekrarıyla yetinildiği; kararda yer almayan ancak dosyada var olduğu düşünülebilecek delillerin hukukiliği noktasında bir değerlendirme ve inceleme yapılmadığı; başvurunun itiraz ve tahliye talep dilekçelerinde öne sürdüğü hususların neden kabul edilmediği konusunda hiçbir değerlendirmeye yer verilmediği; AİHM'in 5. madde kapsamındaki içtihatlarında belirlenen delil ve delil değerlendirme kriterlerinin karşılanmadığı, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan hakların kullanımının geriye dönük ve ayrımcılık temelli olarak kişi aleyhine suçlama delili olarak kullanıldığı Kurulumuz tarafından gözlemlenmiştir. Başvurucu aleyhine somut ve kabul edilebilir bir delil ileri sürülmediği gibi, Anayasa tarafından açıkça güvence altına alınan,

mülkiyet hakkı, eğitim ve sendika üyeliği hakları kapsamında, yasal olarak faaliyet gösteren bir finans kuruluşuna para yatırma, çocuklarını yine yasal olarak eğitim veren bir okula gindirme ve bir sendikaya üye olma gibi faaliyetleri doğrudan suçlama olarak soruşturma ve yargılama aşamasında kullanılmıştır.

A. KARARLARIN GEREKÇELİ OLUP OLMADIĞI HUSUSUNDA YAPILAN İNCELEME

Anayasa'nın 141. maddesi ile emredilen ve CMK'nın 34. maddesinde tekrarlanan ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile güvence altına alınan, mahkeme ve hâkimlik kararlarının gerekçeli olması şartının karşılanmadığı; sebep-sonuç ilişkisi tesis edilmediği, söz konusu kararlarda sadece yasa maddelerinde yer alan ölçütlerin tekrar edildiği, kararlarda bireyselleştirme yapılmadığı, ölçülülük-orantılılık-gerekliklik gibi kıstasların karşılanmadığı, bu nedenle başvurunun karara karşı etkin bir itiraz hakkı kullanmasının önlenildiği görülmüştür.

Başvurucu aleyhine gerek tutuklama talep yazısı ve tutuklama kararında, gerek iddianamede ve gerekse tutuklama kararında gösterilen ve kullanılan bilgi ve belgelerin başvurunun üzerine atılı ve tutuklanmasına dayanak olarak kullanılan silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasını ispatlamaya, tutuklanmasını haklı ve makul göstermeye yeterli önem ve değerde olmadığı; bu verilerin yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar tarafından keyfi yorumlamaya tabi tutulup, bunlardan çıkartılması mümkün olmayacak önem ve ağırlıkta sübjektif sonuçlara varıldığı, varılan sonuçlar ile bunlara dayanak olarak kullanılan veriler arasında mantık ve hukuk ilkeleri ile uyumlu, üçüncü kişileri ikna edebilecek mahiyette bir bağlantı kurulmadığı Kurulumuzca gözlemlenmiştir.

Bu çerçevede AİHM Büyük Dairesi'nin 26 Eylül 2023 tarihli *Yalçınkaya v. Türkiye* kararı, özellikle Bylock uygulamasını kullandığından bahisle ve/ya legal olarak faaliyette bulunan kurumlara üyelik veya faaliyetlerine katılmaları nedeniyle tutuklanan, yargılanan ve/ya mahkum olanlar açısından önemli bir içtihadıdır. AİHM bu içtihadında, bu veriler nedeniyle kişilerin örgüt üyeliği suçlamasıyla yapılan soruşturmanın ve yargılamanın AİHS'in 6.maddesi (adil yargılanma hakkı), 7.maddesi (kanunsuz suç ve ceza olmaz) ve 11.maddesi (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) ihlaline sebebiyet vereceğine hükmetmiştir. Bu içtihat gerekçesinde yer verilen hususlar göz ardı edilerek yapılan her gözaltı, tutuklama ve yargılama, ikna edici ve somut gerekçeleri barındırmadığı sürece açık bir hukuka aykırılık teşkil edecektir. AİHM bu içtihadında ve benzeri içerikteki diğer kararlarında kişilerin yasal faaliyet ve ilişkilerinin değil tutuklama en basit bir suçlama vesilesi ya da delili olarak kullanılamayacağına açıkça karar vermiştir. Bu bağlamda, başvurunun AİHM Büyük Dairesinin mezkur Yalçınkaya kararına istinaden yaptığı yeniden yargılanma ve infazın durdurulması taleplerinin reddedilmesiyle de başvurunun uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları açıkça ihlal edilmiştir.

Bu haliyle söz konusu kararların gerekçesiz olduğunun, başvurunun evleviyetle "gerekçe hakkının" ihlal edildiğinin kabul edilmesi gerektiği; tutuklamayı veya adli kontrol tedbirini haklı kılabilen hukukun geçerli delile dayanan suçlamaya dayanmadığı kanaatine varılmıştır.

B. KARARLARI VEREN HÂKİM VE SAVCILARIN TARAFSIZLIĞINA VE BAĞIMSIZLIĞINA DAİR DEĞERLENDİRMELER

2014 sonrası Türk yargı sisteminin bağımsızlığına ve hakimlik-savcılık teminatına dair düzenlenen AB İlerleme Raporları, BM Komite ve Komisyon Kararları, Venedik Komisyonu Kararı, AİHM içtihatları, MEDEL ve diğer Avrupa hakim ve savcı örgütleri raporları, uluslararası insan hakları örgütleri rapor ve değerlendirmeleri birlikte incelendiğinde,

yargının üzerinde siyasetin yoğun bir etkisinin olduğu, hakim ve savcılarının atama, nakil ve yetkilendirilmelerinin şeffaf ve denetlenebilir olmadığı, iktidar aleyhine karar veren hakim ve savcılarının görev yerlerinin değiştirildiği, haklarında disiplin soruşturması başlatıldığı veya ihraçlarına karar verildiği; yapılan yasal düzenlemeler ile yargının işleyişine doğrudan müdahale edildiği, siyasi yönü bulunan soruşturma ve yargılamalarda AİHM içtihatları ile somutlaşan ve çerçevesi çizilen ilke ve usullere riayet edilmediği anlaşılmıştır.

Hukuka uygunluğu tartışmalı delillere dayalı olarak, gerekçesiz şekilde verilen tutuklama ve tutukluluk devam kararları ve bu kararlar neticesinde uzunca süre başvurunun tutuklu kalması ile kararda yer verilen ön kabuller birlikte değerlendirildiğinde söz konusu yargı mensuplarının önyargılı, taraflı ve ayrımcılık temelli bir yaklaşım sergiledikleri konusunda tarafımızda kuvvetli bir şüphe oluşmuştur.

Verilen kararların ceza ve ceza yargılama hukukunun temel ilkelerine tamamen aykırı olduğu, karar veren hâkim ve savcılarının verdikleri kararlarda başvurucuya atfedilen suçun yasal şartlarının oluşup oluşmadığına dair değerlendirmelerden ziyade, başvurunun ideolojisini, dini görüşünü, ait olduğu sosyal grubu, ırkını ve/ya siyasi tercihlerini göz önüne aldığı, böylece yargıçların objektif ve sübjektif bağımsızlıklarını, savcılarının ise tarafsızlıklarını kaybettikleri konusunda Kurulumuzda kanaat oluşmuştur.

IV. KARAR VERENLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ:

Başvurunun talebi doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda, söz konusu kararların uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde kabul edilen ilke ve gereklilikleri karşılamadığı; Türk Anayasa'sı ve ceza mevzuatının aradığı gerekçeli olma, somut delillere dayanma, lehe ve aleyhe olan talep ve iddiaları içermek gibi gereklilikleri karşılamadıkları bu nedenle söz konusu kararların hukuken meşru ve kabul edilebilir, sonuç doğuracak nitelikte olmadıkları Kurulumuzca değerlendirilmiştir.

Yukarıda yer verilen gerekçeler ve kabule göre, soruşturma ve/ya yargılama aşamasında Başvurunun tutuklanmasına ve/ya tutukluluğunun devamına ya da adli kontrol tedbirine karar veren hâkim ve savcılarının muhtemel hukukî sorumlulukları Kurulumuzca aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

A. Ceza Hukuku sorumluluğu:

- a. Yukarıda isimleri yazılı yargı mensubu yargı mensupları hakkında, hukuka aykırı yöntemlerle, hukuken geçerli bir delil olmaksızın ve gerekçesiz tutuklama kararı vermek ve/ya devam ettirmek suretiyle TCK'nun 37. maddesi yollamasıyla TCK'nun 109/1; 109/2; 109/3-b,c; 109/4 maddelerine temas eden **KİŞİYİ HÜRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇU** nedeniyle soruşturma yapılması gerektiği,
- b. Adı geçen yargı mensuplarının, başvurucuya yönelik kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu; siyasal saiklerle ve mağdurla birlikte toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlediklerine dair haklı nedenlerin bulunduğu gözönüne alındığında TCK'nun 77/1-d maddesine temas eden **İNSANLIĞA KARŞI SUÇ** bağlamında soruşturulmaları gerektiği,
- c. Dosya bağlamında şartları olduğu takdirde adları geçen yargı mensuplarının;

- Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK md. 116)

- Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi (TCK md. 121)
- Nefret ve ayrımcılık (TCK md. 122)
- Haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK md. 132)
- Özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK md. 134)
- Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme (TCK md. 136)
- Verileri yok etmeme (TCK md. 138)
- Resmî belgede sahtecilik (TCK md. 204)
- Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK md. 206)
- Görevi kötüye kullanma (TCK md. 257)
- Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf (TCK MAD md. DE 261)
- Suç uydurma (TCK md. 271)
- Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 277)
- Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK md. 281)
- Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 288)

Suçlarından sorumlu olabilecekleri,

B. Disiplin Hukuku sorumluluğu:

Anayasa ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirmeyen yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar hakkında Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından meslekten ihraçlarını konu alan bir disiplin soruşturması yapılması gerektiği,

C. Özel Hukuk sorumluluğu:

Başvurucunun uğradığı maddi ve manevi zararları bağlamında Devlet aleyhine ulusal ve uluslararası yargı mercileri nezdinde açılacak davalar sonucunda ödenmesi kuvvetle muhtemel tazminat miktarlarından yukarıda isimleri geçen hâkim ve savcılarının rücu sorumlu tutulmaları gerektiği,

Sonucuna varılmıştır.

Vardığımız sonuca, isimleri yazılı hâkim ve savcılarının gıyabında varılmıştır.

Söz konusu yargı mensupları, kendileri veya temsilcileri vasıtasıyla değerlendirmelerimize ve vardığımız sonuca itiraz etme hakkına sahiptirler.

Böyle bir itiraz gerçekleştiğinde, yapılan itirazı ve sunulan bilgi ve belgeler kamuoyu ile paylaşılacak ve yaptığımız değerlendirme ve tespitler yeniden gözden geçirilerek tamamen veya kısmen değiştirilebilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÜYE

ÜYE

ÜYE